

Laurinská 18, 811 01 Bratislava 1
tel: +421 2 208 501 17
e-mail: sabjan@snslp.sk, www.snslp.sk

Váš list číslo/ zo dňa
04.02.2019

Naše číslo
2019 - 87 OPS

Vybavuje/
Sabján/25

Bratislava
08.03.2019

Odborné stanovisko

podľa § 1 ods. 2 písm. f) zákona č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej v texte ako „Stredisko“) bol dňa 04.02.2019 doručený podnet od Slovenskej obchodnej inšpekcie (ústredný inšpektorát) (ďalej v texte ako „SOI“), v ktorom žiada o zaujatie stanoviska k viacerým špecifickým prípadom v oblasti poskytovania tovarov a služieb.

Stredisko v zmysle ustanovenia §1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska vydáva odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovného zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) (ďalej ako „antidiskriminačný zákon“). Stredisko vydáva predmetné odborné stanovisko v nižšie uvedenom rozsahu.

Predmet odborného stanoviska

Stredisku bol doručený podnet od SOI, v ktorom je opísaných niekoľko situácii týkajúcich sa možného porušenia zákazu diskriminácie v oblasti poskytovania tovarov a služieb, s ktorými sa SOI stretla na základe podaní spotrebiteľov. Stredisko bolo požiadané o vydanie odborného stanoviska za účelom posúdenia nasledovných troch prípadov.

V prvom prípade poukazoval spotrebiteľ na možné porušenie normatívu zákazu diskriminácie z dôvodu pohlavia pri stanovení výšky vstupného do nočného klubu (s programom Playboy Night). Spotrebiteľ vo svojom podaní na SOI poukazoval na rozdielnu výšku vstupného pre ženy a mužov – vstupné pre ženy bolo stanovené vo výške 4, - € a pre mužov vo výške 8, - € (takisto mali mať ženy vstup po polnoci zdarma).

Druhý prípad súvisí s poskytovaním regionálnych zliav plavárňou, ktorú prevádzkuje podnikateľ (fyzická alebo právnická osoba – podnikateľ). Plaváreň poskytuje zľavnené vstupné pre osoby, ktoré majú v obci trvalý pobyt, v ktorej sa táto plaváreň nachádza.

Tretia otázka sa týka taktiež zliav, konkrétne na skipasy, ktoré obec poskytuje pre obyvateľov obec, teda pre tých, ktorí majú trvalý pobyt v danej obci.

SOI požiadala Stredisko o posúdenie uvedených prípadov. Pri prvom prípade ide o posúdenie toho, či sa adresát zákazu diskriminácie (t. j. v danom prípade fyzická alebo právnická osoba – podnikateľ), nedopúšťa porušenia zákazu diskriminácie v zmysle antidiskriminačnej legislatívy, resp. či je takéto rozdielne zaobchádzanie na základe pohlavia je odôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky na dosiahnutie tohto cieľa sú primerané a nevyhnutné. V druhom a treťom prípade je namietané nedodržanie zásady rovného zaobchádzania z dôvodu trvalého pobytu a úlohou Strediska je posúdiť z hľadiska platnej a účinnej antidiskriminačnej legislatívy to, či je subjekt (v druhom prípade podnikateľ, v treťom obec) oprávnený rozlišovať pri poskytovaní zliav v rámci poskytovania tovarov a služieb na základe trvalého bydliska konkrétnej osoby.

Právna analýza

Ochrana spotrebiteľa je v podmienkach Slovenskej republiky upravená v zákone č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon o ochrane spotrebiteľa“). V ustanovení § 4 ods. 3 uvedeného zákona je priamo inkorporovaný normatív zákazu diskriminácie, a to v nasledujúcom znení: „Predávajúci je povinný vo vzťahu k spotrebiteľovi dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v poskytovaní výrobkov a služieb ustanovenú osobitným predpisom.“ Týmto osobitným predpisom je antidiskriminačný zákon, ktorý zaväzuje adresáta rešpektovať zákaz diskriminácie vo verejnej, ako aj súkromnej oblasti.

Samotná dôvodová správa k zákonu o ochrane spotrebiteľa zo dňa 10. 01. 2007 hovorí, že *„zákaz diskriminácie je tiež jedným z princípov ochrany spotrebiteľa, znamená rovnaký prístup podnikateľa ku všetkým spotrebiteľom pri poskytovaní výrobkov a služieb. Táto oblasť je veľmi dôležitá, o čom svedčí i tá skutočnosť, že ochrana spotrebiteľa je posilnená existenciou osobitného antidiskriminačného zákona, ktorý rieši spôsoby domáhania sa ochrany spotrebiteľa v prípade, ak sa cíti byť postihnutý takýmto zaobchádzaním.“* Inými slovami, antidiskriminačný zákon explicitne poskytuje spotrebiteľovi ochranu pred diskriminačným konaním a ustanovuje spôsoby, prostredníctvom ktorých sa môže domáhať svojich práv, ak je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovného zaobchádzania.

Povinnosť neporušovať zákaz diskriminácie v oblasti poskytovania tovarov a služieb je zakotvený aj vo viacerých smerniciach EÚ. V kontexte tohto odborného stanoviska je relevantnou smernica 2004/113/ES o vykonávaní rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu. Predmetná smernica sa vzťahuje, v zmysle článku 3, *„na všetky osoby, ktoré poskytujú tovar a služby, ku ktorým má verejnosť prístup bez ohľadu na dotknutú osobu, pokiaľ ide o verejný a súkromný sektor vrátane orgánov verejnej moci, a ktoré sa poskytujú mimo oblasti súkromného a rodinného života a na transakcie vykonávané v tejto súvislosti.“*

Základným vnútroštátnym právnym predpisom, ktorý vymedzuje a upravuje zásadu rovného zaobchádzania, a na základe ktorého je potrebné posúdiť vyššie uvedené prípady, je antidiskriminačný zákon. Aby určité správanie, konanie alebo opomenutie prípadne určitá situácia alebo prax bola porušením zásady rovného zaobchádzania, antidiskriminačný zákon, judikatúra vnútroštátnych a nadnárodných súdnych autorít, ako aj relevantná odborná literatúra vyžaduje kumulatívne splnenie presne vymedzených podmienok. Týmito podmienkami sú forma diskriminácie (§ 2a), oblasť diskriminácie (§ 3) a chránený dôvod diskriminácie (§ 2 ods. 1). Z logiky a podstaty antidiskriminačného zákona vyplýva, že ďalšou podmienkou je existencia tzv. komparátora (osoba alebo skupina osôb, ktoré sa nachádzajú v rovnakej alebo porovnateľnej situácii ako obeť diskriminácie).

Nadväzujúc na uvedené, zákaz diskriminácie poruší ten, kto vo vymedzených, chránených oblastiach právnych vzťahov, medzi ktoré patrí aj oblasť poskytovania tovarov a služieb, zaobchádza alebo by mohol zaobchádzať menej priaznivo z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti. Výpočet chránených dôvodov diskriminácie v ustanovení § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona je však demonštratívny. Z toho dôvodu prichádzajú do úvahy aj iné chránené dôvody diskriminácie, ktoré môžu byť subsumované pod pojem iné postavenie.

Antidiskriminačný zákon zároveň taxatívnym spôsobom vymedzuje v ustanovení § 2a formy diskriminácie, medzi ktoré zaraďuje priamu diskrimináciu, nepriamu diskrimináciu, obťažovanie,

sexuálne obťažovanie, nabádanie na diskrimináciu a neoprávnený postih. Na tomto mieste možno hovoriť aj o akýchsi skutkových podstatách porušenia zákazu diskriminácie.

Určité konanie, prax alebo predpis je potrebné posúdiť aj z hľadiska existencie rozdielného zaobchádzania s prípadnou obeťou diskriminácie v porovnaní s inou osobu alebo osobami, ktoré sa nachádzajú v rovnakej alebo porovnateľnej situácii (tzv. komparátor), pričom prípadnej obeti diskriminácie musela vzniknúť určitá nevýhoda týmto rozdielnym zaobchádzaním.

Stredisko pri právnej analýze vychádza z vyššie uvedenej definície diskriminačného konania, ktoré je zakotvené v antidiskriminačnom zákone a v predmetnej veci uvádza nasledovné:

Stredisko v súvislosti s prvým opísaným prípadom v podnete SOI uvádza, že zľavnené vstupné pre ženy do nočného klubu je z pohľadu antidiskriminačného zákona, v súlade s horeuvedenými podmienkami diskriminačného konania, v rozpore so zásadou rovného zaobchádzania. V danom im a jemu podobných prípadoch sú naplnené všetky štyri podmienky diskriminačného konania, t. j. oblasť (poskytovanie tovarov a služieb), dôvod (pohlavie), forma (priama diskriminácia, keďže ide o konanie, pri ktorom sa s osobou zaobchádza menej priaznivo, ako sa zaobchádzalo, alebo by sa mohlo zaobchádzať s inou osobou v porovnateľnej situácii) a tzv. komparátor. Napriek tomu, že ide o pomerne bežnú prax, s ktorou je možné stretnúť sa vo viacerých podnikoch, resp. kluboch, podľa právneho názoru Strediska absentuje v takýchto prípadoch akýkoľvek legitímny cieľ, na základe ktorého by sme takúto prax mohli odôvodniť. Z uvedeného dôvodu dospelo Stredisko k záveru, že v prvom z opísaných prípadov ide o porušenie zákazu diskriminácie z dôvodu pohlavia.

Druhý a tretí opísaný prípad v podnete SOI sa týka možného porušenia zákazu diskriminácie z dôvodu trvalého pobytu. Podobne ako v prvom prípade, podľa názoru Strediska došlo k naplneniu všetkých štyroch definičných znakov diskriminácie aj v rámci druhého a tretieho konania, resp. praxe. To znamená, že je možné identifikovať oblasť diskriminácie (poskytovanie tovarov a služieb), formu diskriminácie (v oboch prípadoch ide o priamu diskrimináciu), taktiež je v uvedených prípadoch prítomný tzv. komparátor a chránený dôvod diskriminácie, ktorým je iné postavenie.¹

Na druhej strane je však potrebné poukázať na dôležité rozdiely medzi druhým a tretím prípadom, čo má dopad aj na samotné posúdenie toho, či došlo k porušeniu zákazu diskriminácie v zmysle antidiskriminačnej legislatívy. Podstatným rozdielom medzi druhým a tretím prípadom je skutočnosť, že pri druhom prípade ide o podnikateľskú činnosť fyzickej alebo právnickej osoby – podnikateľa, kým v tretej opísanej situácii je konkrétna služba poskytovaná zo strany obce. Uvedenú skutočnosť je potrebné vziať do úvahy, a to najmä s prihliadnutím na podielové dane obcí a miest. Tieto sú upravené zákonom č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov a územnej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v nariadení vlády Slovenskej republiky č. 668 z 1. decembra 2004 o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samospráve. Ide o dane, ktoré

---

¹ Trvalý pobyt ako dôvod diskriminácie je subsumovateľný pod iné postavenie, čo bolo potvrdené aj Najvyšším súdom SR. Pozri: Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 9. novembra 2010, sp. zn. 3 Szvn 1/2010.

sa rozdeľujú medzi viacerých príjemcov, najmä teda medzi obce a mestá. Štát z vybranej dane prenecháva obciam a mestám určitý podiel z tejto dane, a to na základe kritérií, ktoré vymedzujú horeuvedené právne predpisy, avšak najčastejšie podľa počtu obyvateľov (v Slovenskej republike je podielovou daňou daň z príjmu fyzických osôb, ktoré následne štát rozdeľuje konkrétnej územnej samospráve). Z toho vyplýva, že ide nepriamo o dane na obyvateľa.

Na základe vyššie uvedeného Stredisko dospelo k právnemu záveru, že poskytovanie zliav pre skipasy zo strany obce, a to osobám, ktoré majú trvalý pobyt v danej obci, nepredstavuje diskriminačné opatrenie. Legitímnosť tejto praxe spočíva primárne v tom, že osoby s trvalým pobytom v danej obci nepriamo prispievajú prostredníctvom daňovej povinnosti (nepriamo cez podielové dane) na financovanie niektorých služieb obce (či už sociálnych alebo iných). Stredisko z toho dôvodu považuje opatrenie obce (opísaného v treťom bode) za súladné so zásadou rovného zaobchádzania. Naproti tomu je z pohľadu Strediska poskytovanie regionálnych zliav pre osoby s trvalým pobytom v konkrétnej obci podnikateľom, ktorý prevádzkuje plaváreň, neospravedliteľná v kontexte antidiskriminačného zákona. V opísanej situácii nemožno takúto prax odôvodniť tak, ako v prípade poskytovania zliav obcou, keďže ide o subjekt vykonávajúci podnikateľskú činnosť. Opäť, podobne ako v prvom prípade, nemožno pre takúto prax identifikovať legitímny cieľ alebo rozumné zdôvodnenie. Stredisko samozrejme nepochybuje o možnom dobrom úmysle daného podnikateľa (zvýhodnené vstupné pre obyvateľov obce), avšak z pohľadu antidiskriminačnej legislatívy, ktorá preniká aj do súkromnej sféry, je podnikateľ povinný rešpektovať zásadu rovného zaobchádzania aj v rámci podnikateľskej činnosti.

Záver

Stredisko vydáva predmetné odborné stanovisko s právnymi závermi vo vyššie uvedenom znení. Vybavovanie Vašej žiadosti o vydanie odborného stanoviska týmto považujte za ukončené.